

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

סילבוס לסטודנט
המחלקה לחינוך תשע"ז 2016-17

שם הסמינר: מבנה מערכת החינוך הערבית בישראל

מספר קורס:

12913721 סמסטר א'

12913731 סמסטר ב'

שם המרצה: פרופ' אסמעיל אבו-סעד

שעת קבלה: יום רביעי 12-13

מטרות הקורס

להכיר את מערכת החינוך הערבית בישראל ואת מאפייניה הייחודיים, השינויים והתמורות שעברה מאז שנת 1948. יודגשו אפיונים אלמנטאריים של החברה הערבית והשפעתם על התפתחות מערכת החינוך.

נושאי הקורס

- מערכת החינוך הערבי – התפתחות היסטורית:
 - התקופה העות'מאנית (1516- 1917)
 - תקופת המנדט הבריטי (1917- 1948)
- החינוך הערבי בישראל:
 - מערכת החינוך הערבי בישראל - התפתחות היסטורית (1948- היום)
 - מבנה מערכת החינוך הערבית
 - שינויים ותמורות
 - מטרות ויעדים
 - תוכניות לימודים
 - פוליטיזציה ושליטה
 - נתונים על המערכת ומשמעותם
 - הערכת הישגים
 - תכניות לקידום אוכלוסיות חלשות
 - טיפוח המצוינות ושוויון הזדמנויות בחינוך
 - סוגיות ודילמות ערכיות ומעשיות העומדות בפני מערכת החינוך כיום.

חובות הסטודנט

- נוכחות חובה
- השתתפות פעילה 10%
- תרגילים 15%
- עבודה מסכמת 75%
- ציון מעבר בסמינר- ציון סופי 70 לפחות

רשימה ביבליוגרפית – הרשימה המעודכנת לחומרי הלימוד נמצאת במוודל.

- אבו-סעד, א. (2009). התפתחות מערכת החינוך הפלסטינית-ערבית בתקופת האימפריה העות'מאנית והמנדט הבריטי. **אלנבראס**, 5, 4-20.
- אבו-סעד, א. (2009). החינוך הערבי בישראל: סוגיות ודילמות. **אלנבראס**, 5, 4-20. 21-52.
- אבו-סעד, א. (2004). מדיניות השליטה והמיעוט הערבי-פלסטיני בישראל- מערכת החינוך הבדואית בנגב. **מדינה וחברה**, 911-932.
- איילון, ע. (עורכים). (2004). חינוך ותסכול בפלסטין המנדטורית: המקרה העצוב של המורה נעים סלמאן. בתוך, עמי איילון ודויד ווסרשטיין **מדרסה: חינוך, דת ומדינה במזרח התיכון**. תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, מרכז משה דיין ללימודי המזרח.
- אלחאג', מ. (2003). חינוך בצל קונפליקט: הגמוניה לעומת רב-תרבותיות נשלטת. בתוך מאגד אלחאג' וא. בן-אליעזר (עורכים) **בשם הביטחון: סוציולוגיה של שלום ומלחמה בישראל בעידן משתנה**. חיפה: הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה, עמודים 295-327.
- אלחאג', מ. (1998). חינוך לרב-תרבותיות בישראל לאור תהליך השלום. בתוך, מ. מאוטנר, שגיא, א. ושמיר, ר. (עורכים) **רב-תרבותיות במדינה דמוקרטית ויהודית**. תל אביב: רמות, עמודים, 703-713.
- אלחאג', מ. (1996). **חינוך בקרב הערבים בישראל: שליטה ושינוי חברתי**. ירושלים: מאגנס.

בליקוף, מ. (2014). **פערים בין יהודים לערבים במערכת החינוך - התשתית הפיזית**. ירושלים: סיכוי.

בנזימן, ע., ומנצור, ע. (1992). **דיירי משנה: ערבי ישראל- מעמדם והמדיניות כלפיהם**. ירושלים: כתר.

ג'בארין, י., ואג'באריה, א. (2010). **חינוך בהמתנה: מדיניות הממשלה ויזמות אזרחיות לקידום החינוך הערבי בישראל**. חיפה: דיראסאת, מרכז ערבי למשפט ומדיניות והקליניקה לזכויות המיעוט הערבי-פלסטיני הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה.

גולן-עגנון, ד. (עורכת). (2004). **אי שוויון בחינוך**. תל אביב: בבל.
כהן, ה. (2006). **ערבים טובים**. ירושלים: הוצאת עברית ירושלים (פרק 5, עמ' 151-186).

ויסבלאי, א. (2013). **מערכת החינוך בישראל – סוגיות מרכזיות שנדונו בוועדת החינוך, התרבות והספורט**. ירושלים: הכנסת.

חסון, ש., וקרייני, מ. (2006). **חסמים בפני שוויון הערבים בישראל**. ירושלים: מכון פלורסהיימר למחקרי מדיניות.

טיפול ומיצוי ההון האנושי בישראל: מערכת החינוך כמנוע לשילוב כלכלי-חברתי של החברה הערבית: ניתוח השוואתי ועקרונות מנחים. (2015). ירושלים: משרד ראש הממשלה, משרד החינוך ומשרד לשוויון חברתי.

סבירסקי, ש. דגן-בוזגלו, נ. (2009). **בידול, אי שוויון ושליטה מתרופפת: תמונת מצב של החינוך בישראל**. תל אביב: מרכז אדווה.

סבירסקי, ש. דגן-בוזגלו, נ. (2011). **יעדים לתיקון החינוך לקראת קידום כלל התלמידים בישראל**. תל אביב: מרכז אדווה.

שטרית, ס. (2014). **יהודית ודמוקרטיה: מבחן בחינוך: חיבור על החינוך, לאומיות, אתניות ודמוקרטיה**. תל –אביב: בימת קדם הוצאת ספרים.

מומלץ

לוסטיק, א. (1985). **ערבים במדינה יהודית**. חיפה: מפרש.

מרעי, ס. (1985). "החינוך הערבי בישראל: תלמידים כמחנכים ומחנכים כתלמידים".
פוליטיקה 4, 34-36.

סבירסקי, ש. (1990). **חינוך בישראל: מחוז המסלולים הנפרדים.** תל-אביב:
ברירות.

פרי, פ. (עורכת). (2007). **חינוך בחברה רבת תרבויות.** תל-אביב: כרמל.

צרצור, ס. (1999). החינוך הערבי. בתוך א. פלד (עורך), **יובל למערכת החינוך
בישראל (1061-1083).** תל-אביב: הוצאת משרד הביטחון.

צרצור, ס. (1985). לשאלת חינוכו של מיעוט זר במדינתו. בתוך וולטר אקרמן, אריה
כרמון ודוד צוקר (עורכים) **חינוך בחברה מתהווה: המערכת הישראלית.** תל אביב:
הקיבוץ המאוחד.